

HOUT BESMET MET ROETSCHORSZIEKTE NIET GESCHIKT VOOR COMPOSTERING

Uitgave juli 2022

De roetschorsziekte is een ziekte die veelvuldig voorkomt op esdoorns. De schimmel-aantasting is dodelijk voor de boom.

De schimmels die deze ziekte veroorzaken kunnen ook schadelijk zijn voor de gezondheid van mensen, namelijk wanneer sporen zich door de lucht verspreiden.

Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer besmet hout wordt verkleind voorafgaand aan compostering of voor het maken van houtbrandstoffen.

De BVOR adviseert compostproducenten en producenten van houtbrandstoffen om besmet hout niet te accepteren.

In deze factsheet meer over de roetschorsziekte, de mogelijke gevolgen voor de gezondheid en de juiste verwerking van besmet hout.

WAT IS DE ROETSCHORSZIEKTE?

De uit Amerika afkomstige roetschorsziekte is voor het eerst in 2014 in Nederland vastgesteld. Voor die tijd kwam het al wel voor op kachelhout. Inmiddels zijn er zo'n vijftig locaties waar de ziekte is geconstateerd. De schimmel, de zakjeszwam, vestigt zich voornamelijk op esdoorns. De wind verspreidt de sporen. Vooral verzwakte bomen zijn gevoelig voor de ziekte. Besmetting vindt plaats wanneer deze doordringen via wonden en gebroken takken. De ziekte is latent in de bomen aanwezig, maar kan naar buiten treden in langere periodes van zeer droog en warm weer. Uiteindelijk bezwijkt de boom binnen een tot enkele jaren aan de ziekte. Overigens kan de ziekte zich ook op dood hout alsnog manifesteren.

Het eerste signaal van de ziekte is slijmafscheiding op de stam. Verder verwelken bladeren en sterven takken. De sporenmassa van de schimmel bevindt zich onder de bast van de stam, die opbult en zich uitbreidt in de lengterichting van de boom. De grootste sporenvorming vindt vanaf april/mei plaats. Uiteindelijk laten stukken schors los, komen de sporen vrij en verspreiden die zich via de lucht door wind en regen. Op het blootgestelde cambium (de weefsellaag onder de schors) zit dan een zwartgrijze – roetkleurige – schimmellaag.

Bij het afzagen is een groenbruine vlekkerige verkleuring van het hout rondom de kern te zien.

Mocht er twijfel zijn of de boom inderdaad de roetschorsziekte heeft, dan kan een bomenexpert en/of laboratoriumonderzoek uitsluitsel bieden.

VERWERKINGSMETHODEN

Tot op heden is er nog geen bestrijdingsmiddel ter voorkoming of ter genezing van de ziekte gevonden. De enige mogelijkheid om verdere besmetting te voorkomen is het kappen van aangetaste bomen. Dat moet na constatering van de ziekte snel gebeuren om verdere verspreiding te voorkomen. Het verzagen van de boom moet plaatsvinden met waterzagen of met behulp van vernevelaars.

De Nationale Bomenbank heeft samen met Terra Nostra en Stigas een protocol opgesteld voor het zorgvuldig afvoeren en verwerken van bomen met de roetschorsziekte. In het protocol staat hoe om te gaan met een boom waarvan vermoed wordt dat deze ziek is (analyse) en met welk speciaal machinepark en personeel de boom kan worden weggehaald. Volgens het protocol gaan de restanten vervolgens op gezette tijden en onder voorgeschreven regels naar een erkende afvalverwerker, namelijk een onbemande biomassacentrale.

Restanten hout vallen valt onder Euralcode 02 01 07 (afval van de bosbouw). Daarbij moet worden vermeld dat dit afval anders moet worden behandeld (zorgplicht van Wm Artikel 1.1a) vanwege mogelijke besmettingsrisico's. Bij het transport van aangetast hout is er kans op het verwaaien van sporen. Daarom is het belangrijk om de aangetaste materialen zorgvuldig af te dekken.

Composteren of verwerking tot houtbrandstof van besmet hout wordt afgeraden vanwege het risico van verspreiding van de sporen. Met name bij het verkleinen van het hout kan dit plaatsvinden.

GEZONDHEIDSRISICO'S EN VEILIG WERKEN

Gezondheidsrisico's bestaan vooral voor degenen die met het dode hout van de besmette bomen in contact komen. Bij het zagen, verkleinen en vellen komen sporen in de lucht vrij die zij kunnen inademen. Langdurige of herhaalde blootstelling aan de schimmelsporen kan 'extrinsieke allergische alveolitis' (EAA) veroorzaken. Dat is een allergische ontstekingsreactie van de longblaasjes. Bij de acute vorm – 6 tot 8 uur na de blootstelling aan de sporen – kunnen er de volgende symptomen zijn: kortademigheid, benauwdheid, hoesten, koorts en rillingen. Deze acute vorm geneest meestal direct na blootstelling of in elk geval binnen enkele weken.

Wanneer een bedrijf restanten besmet hout ontvangt of betrokken is bij werkzaamheden voor het verwijderen van zieke bomen, dan is het belangrijk om de medewerkers goed te informeren over de risico's en blootstelling aan de schimmel. Heeft u deze kennis niet zelf in huis, schakel dan een professional in of besteed het werk uit.

Bij het werken met (restanten van) aangetaste bomen door de roetschorsziekte kunnen medewerkers zich beschermen door:

- stofbeperkende maatregelen te nemen zoals met water sproeien tijdens het werk;
- geen bladblazer te gebruiken;
- werkkleding en machines na afloop schoon te spoelen;
- hygiënisch te werken: omkleden na het werk zodat de schimmel zich niet verspreidt in de (privé-)omgeving, handen wassen. Voor het slapen gaan douchen en haren wassen;
- persoonlijke beschermingsmiddelen te dragen, namelijk: half- of volgelaatsmasker of overdrukmasker met P3 filter, een wegwerpoveral met capuchon (cat.3, klasse 5 en 6), handschoenen (nitrilgecoat, EN 388, EN 374) en schoenen/laarzen met een glad oppervlak.;
- aangetast hout in krimpfolie wikkelen.

Medewerkers met luchtwegproblemen kunnen dit werk met kans op inademen van schimmelsporen beter vermijden.

Bronnen:

- [Arbocatalogus agrarische en groene sectoren. Bijlage: Gevaren van de roetschorsschimmel. Uitgave: Stigas i.s.m. Terra Nostra, versie mei 2019](#)
- [Roetschorsziekte, je zal het maar hebben. Henry Kuppen, feb. 2020](#)
- [Roetschorsziekte, gooit deze schimmel roet in het eten? Vlaco, 2020](#)
- [Roetschorsziekte vergt zorgvuldige aanpak. Gepubliceerd op \[www.boomzorg.nl\]\(http://www.boomzorg.nl\), december 2021](#)
- Helpdesk Afvalbeheer